

**T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ**

ESAS NO : 2023/657

KARAR NO : 2024/20

KARAR TR : 08/01/2024

ÖZET: Cezaevinde tutuklu bulunan davacının, infaz koruma memuru olan kamu personelleri tarafından darp edildiği ileri sürülerek, uğranılan manevi zararın tazmini istemiyle açılan davanın, İDARİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

KARAR

Davacı : S.G
Vekili : Av. M. G
Davalı : Adalet Bakanlığı
Vekili : Av. Ö. T

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkilinin 08/01/2017 tarihinde, Ceyhan M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu bulunduğu esnada aynı kurumda infaz koruma memuru olarak görev yapmakta olan şahıslar tarafından haksız yere zor kullanılarak koğuşundan çıkarılıp üst katta bulunan müşahade odasına götürülmek istenirken darp edildiğini, bunun üstüne olaydan tam bir hafta sonra muayene edilip bu bir haftalık zaman içerisinde kendisine hiçbir tıbbi müdahalede bulunulmadığını, dolayısıyla ciddi bir ihmal meydana geldiğini, olaydan bir hafta sonra alınan doktor raporunda müvekkilinin sol gözündeki ve sırtında çeşitli yaralanmalar olduğunu tespit edildiğini, müvekkiline karşı kasten yaralama eylemini gerçekleştiren kamu personeli hakkında Ceyhan 3. Asliye Ceza Mahkemesince E.2019/523, K.2021/107 sayılı dosya üzerinden yargılama yapıldığını ve darp eylemini gerçekleştiren kamu personeli hakkında kasten yaralama suçundan mahkumiyet hükmü kurularak bu hükümlerin kesinleştiğini, ayrıca müvekkilinin cezaevinde tutuklu kaldığı suçtan beraat ettiğini, olay sırasında işlemediği bir suç sebebiyle cezaevinde bulunan müvekkilinin olaydan sonra psikolojik destek almayı düşünecek şekilde elem ve kedere düştüğünü ileri sürerek, 30.000 TL manevi tazminatın, haksız fiil tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle adli yargı yerindedava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. Ceyhan 3. Asliye Hukuk Mahkemesi 17/01/2023 tarih ve E.2022/142, K.2023/21 sayılı kararı ile, davanın pasif husumet ehliyeti yokluğundan reddine karar vermiş, bu karara karşı istinaf isteminde bulunulmuştur.

3. Adana Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi 23/05/2023 tarih ve E.2023/786, K.2023/871 sayılı kararı ile, davacı vekilinin istinaf başvurusunun kabulü ile Ceyhan 3. Asliye Hukuk Mahkemesinin 17/01/2023 tarih ve E.2022/142, K.2023/21 sayılı kararının kaldırılmasına, yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle dava şartı yokluğundan davanın usulden reddine kesin olarak karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Kamu tüzel kişilerinin yasalar tarafından kendilerine verilen görev ve yetkilerin kullanılması sırasında oluşan zararlar niteliği itibarıyla hizmet kusurundan kaynaklanan zararlar olup bu zararların tazmini amacıyla hizmet kusuruna dayalı olarak açılan davanın, olayda kamu hizmetinin usulüne ve hukuka uygun olarak yürütülüp yürütülmediğinin, hizmet kusuru veya idarenin sorumluluğunu gerektiren bir husus olup olmadığının belirlenmesinin idare hukuku kuralları esas alınarak 2577 sayılı İdari Yargılama UsulüHakkındaki Kanun'un 2/1-b maddesinde sayılan tam yargı davasında çözülmesinde idari yargı yerleri görevlidir.

Somut olayda davacı vekili, müvekkilinin 08/01/2017 tarihinde Ceyhan M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu bulunduğu esnada aynı kurumda İnfaz Koruma Memuru olarak görev yapan C.K, E.G, M.S, N.F.K ve V.S tarafından haksız yere zor kullanılarak koğuşundan çıkarılıp üst katta bulunan müşahade odasına götürülmek istenirken yumruk, tokat ve tekme atmak suretiyle darp edildiğini ve tüm

bunların üstüne müvekkilinin olaydan tam bir hafta sonra muayene edildiğini, bu bir haftalık zaman zarfı içerisinde hiçbir tıbbi müdahalede bulunulmadığını, dolayısıyla ciddi bir ihmalsizliğin meydana geldiğini, olaydan bir hafta sonra alınan doktor raporunda müvekkilinin sol gözünde ve sırtında çeşitli yaralanmalar olduğu tespit edildiğini belirterek manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

Buna göre davacının olayları anlatış şekli, açıklaması ve talebi dikkate alındığında davacının davası davalı Adalet Bakanlığının hizmet kusuruna dayanmaktadır. Bu nedenle yukarıda açıklandığı gibi bu tür davalar İYUK 2. maddesi gereğince idari yargıda görülmesi gerekmektedir.

Bu açıklamalara göre mahkemesince öncelikli olarak yargı yolunun uygun olup olmadığı hususunda değerlendirme yapılması gerekmektedir. Yargı yolunun caiz olmaması durumunda davanın HMK 114 ve 115. maddesi gereğince yargı yolunun caiz olmaması nedeni ile dava şartı yokluğundan davanın usulden reddine karar verilmesi gerektiği halde, hatalı şekilde davanın pasif husumet yokluğu nedeniyle usulden reddine karar verilmiş olması yerinde olmamıştır. Bu yönü ile davacı vekilinin istinaf başvurusunun HMK 355. maddesi gereğince kamu düzenine aykırılıktan kaynaklı olarak kabulü ile, ile ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına karar vermek gerekmiştir.

HMK'nın 355. maddesi gereği, kamu düzenine aykırılık teşkil eden hususlar hariç tutularak, istinaf neden ve gerekçeleri ile sınırlı olmak üzere yapılan incelemede;

Açıklanan ve benimsenen nedenlerle dosya içeriğine göre, davaya konu edilen olayda davacı tarafça, davalı tarafın hizmet kusuruna dayalı olarak tazminat istendiğine göre, yerel mahkemece açıklanan yönler gözetilerek, yargı yolu bakımından mahkemenin görevsizliği nedeniyle dava dilekçesinin reddine karar verilmesi gerekirken yerinde olmayan yazılı gerekçe ile davanın pasif husumet ehliyeti yokluğundan reddine karar verilmesi hatalı olduğundan kararın HMK 353/1.b.2. Maddesi gereğince yeniden hüküm kurulmak üzere kaldırılmasına karar verilmesi gerekmiş olup aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur.

HÜKÜM: Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere:

1-Davacı vekilinin istinaf başvurusunun KABULÜ İLE;

2-6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 353/1-b/2. maddesi hükmü uyarınca düzelterek yeniden esas hakkında karar verilmek üzere Ceyhan 3. Asliye Hukuk Mahkemesinin 17.01.2023 tarih ve 2022/142 Esas, 2023/21 Karar sayılı kararının KALDIRILMASINA,

3-Davanın 6100 Sayılı HMK nun 114/1-b maddesi delaletiyle 115/2. maddesi gereğince yargı yolunun caiz olmaması nedeni ile dava şartı yokluğundan USULDEN REDDİNE,"

4. Davacı vekili bu kez aynı istemle idarenin hizmet kusurundan kaynaklanan 75.000 TL manevi zararının tazmini amacıyla idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

5. Adana 2. İdare Mahkemesi 15/11/2023 tarih ve E.2023/1667 sayılı karar ile, davanın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...İdarenin hukuki sorumluluğu kendi işlem ve eylemleriyle sınırlı bulunmaktadır. Yargı mercileri ise, idari işlevin dışında yer alan ve yargı yetkisi kullanan bağımsız organlar olup, bu haliyle hakim ve savcıların yargılama etkinlikleri kapsamında yaptıkları görev nedeniyle idarenin görevlisi sayılmaları hukuken mümkün değildir. Fonksiyonel bakımdan, yasama ve yürütmeden ayrı olup, bağımsız bir organ olan yargının, yargılama süreci ile ilgili faaliyetleri Anayasa'nın 125. maddesinde öngörülen "idari eylem ve işlemler" kapsamına girmemektedir. Hakim ve savcıların ceza soruşturması ve yargılaması kapsamında yaptıkları faaliyetlerin yargılama fonksiyonu içerisinde yer aldığı açık olup; bu bağlamda, hazırlık soruşturması sırasında savcıların talimatı üzerine kolluk kuvvetlerince tesis edilen ve yargısal faaliyetten ayrılamayan işlemlerin de yargılamanın bir parçası olduğu konusunda bir duraksama bulunmamaktadır.

Buna göre, mahkemece verilen tutuklama kararlarının yargılama faaliyetine bağlı adli kolluk hizmeti kapsamında değerlendirilmesi gerekmekte olup; bu süreç nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen zararların tazmininde 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nda "Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat" başlıklı bölümde gösterilen esas ve usullerin izleneceği tabiidir.

Uyuşmazlık konusu olayda, davacı hakkında verilen tutuklama kararı nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen manevi zararın tazmini isteminden kaynaklandığı anlaşılan davanın görüm ve çözümünün, adli yargıya ait olduğu sonucuna ulaşılmıştır."

III. İLGİLİ HUKUK

6. T.C. Anayasası'nın "Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması" başlıklı 40. maddesi şöyledir:

"Anayasa ile tanınmış hak ve hürriyetleri ihlal edilen herkes, yetkili makama geciktirilmeden başvurma imkanının sağlanmasını isteme hakkına sahiptir.

(Ek fıkra: 3/10/2001-4709/16 md.) Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır.

Kişinin, Resmî görevliler tarafından vaki haksız işlemler sonucu uğradığı zarar da, kanuna göre, Devletçe tazmin edilir. Devletin sorumlu olan ilgili görevliye rücu hakkı saklıdır."

7. Yine Anayasa'nın "İdare" üst başlığı altında düzenlenen "Yargı yolu" başlıklı 125. maddesinin son fıkrası şöyledir:

"İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür."

8. Anayasa'nın 129. maddesinin beşinci fıkrası şöyledir:

"Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminat davaları, kendilerine rücu edilmek kaydıyla ve kanunun gösterdiği şekil ve şartlara uygun olarak, ancak idare aleyhine açılabilir."

9. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 13. maddesinin değişik birinci fıkrası şöyledir:

"Kişiler kamu hukukuna tabi görevlerle ilgili olarak uğradıkları zararlardan dolayı bu görevleri yerine getiren personel aleyhine değil, ilgili kurum aleyhine dava açarlar. Ancak, Devlet dairelerine tevdi veya bu dairelerce tahsil veya muhafaza edilen para ve para hükmündeki değerli kâğıtların ilgili personel tarafından zimmete geçirilmesi halinde, zimmete geçirilen miktar, cezai takibat sonucu beklenmeden Hazine tarafından hak sahibine ödenir. Kurumun, genel hükümlere göre sorumlu personele rücu hakkı saklıdır."

10. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı" başlıklı 2. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"1. İdari dava türleri şunlardır:

a) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları

c) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

11. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 08/01/2024 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

12. Raportör-Hakim Süleyman ARIDURU'nun, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada adli yargının Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüldüğü düşünüldü:

13. Dava, cezaevinde tutuklu bulunan davacının, infaz koruma memurları tarafından darp edildiği ileri sürülerek, uğranılan manevi zararın tazmini talebiyle açılmıştır.

14. Dosyanın incelenmesinden davacı iddiasının, 08/01/2017 tarihinde Ceyhan M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu bulunduğu esnada aynı kurumda infaz koruma memuru olarak görev yapmakta olan şahıslar tarafından haksız yere zor kullanılarak koğuşundan çıkarılıp üst katta bulunan müşahade odasına götürülmek istenirken darp edildiği, bunun üstüne olaydan tam bir hafta sonra muayene edilip bu bir haftalık zaman içerisinde kendisine hiçbir tıbbi müdahalede bulunulmadığı dolayısıyla ciddi bir ihmal meydana geldiği, olaydan bir hafta sonra alınan doktor raporunda sol gözünde ve sırtında çeşitli yaralanmalar olduğunun tespit edildiği yönünde olduğu, bu kapsamda Ceyhan Cumhuriyet Başsavcılığının 01/10/2019 tarih ve 2019/1872 numaralı iddianamesi ile sanıklar C.K., E.G., M.S., N.F.K. ve

V.S hakkında TCK'nın 86/2 ve 86/3-d maddeleri uyarınca kamu görevlisinin sahip bulunduğu nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle kasten yaralama suçundan dava açıldığı, Ceyhan 3. Asliye Ceza Mahkemesinin 19/02/2021 tarih ve E.2019/523, K.2021/107 sayılı kararı ile "sanıkların katılana vurduklarının tespit edildiği anlaşıldığından sanıkların sahip oldukları kamu görevinin nüfuzunu kötüye kullanmak suretiyle katılanı BTM ile giderilebilecek şekilde yaraladıkları" gerekçesiyle sanıklar hakkında 5237 sayılı TCK'nın 86/2, 86/3-e ve 86/3-d maddeleri uyarınca kamu görevlisinin sahip bulunduğu nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle silahla kasten yaralama suçundan hüküm kurulduğu, sanık Cemal hakkında adli para cezasına hükmedildiği, diğer sanıklar hakkında ise 5271 sayılı CMK'nın 231. maddesi uyarınca hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verildiği, olayda davalı idarenin hizmet kusuru olduğundan bahisle manevi zararın tazminine karar verilmesinin istendiği anlaşılmıştır.

15. Yukarıda söz edilen mevzuat hükümleri uyarınca, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken kusurlu davrandıklarından bahisle haklı ya da haksız olarak yargı mercileri önüne çıkarılmasını önlemek ve kamu hizmetinin sekteye uğratılmadan yürütülmesini sağlamak suretiyle kamu düzeninin korunması amaçlanmış, aynı zamanda, zarara uğrayan kişi bakımından, memurlar veya diğer kamu görevlilerine oranla ödeme gücü daha yüksek olan idare muhatap kılınmıştır.

16. Buna göre, kural olarak, kamu görevlisinin görev ve yetkilerini kullandığı sırada doğan zararın giderilmesi istemiyle, görev kusurunu kapsayan hizmet kusuru esasına dayanılarak, idari yargıda ve ancak idare aleyhine dava açılabilir, yargı yerince tazminle yükümlü tutulması halinde idare, ilgili kanun kurallarının gösterdiği şekil ve şartlara uygun olarak, sorumlu personeline rücu edebilecektir.

17. Davada, zararın kamu hizmetinin yürütülmesi sırasında doğması ve idarenin hizmet kusuruna dayanılmış olması karşısında, olayda kamu hizmetinin yöntemine ve hukuka uygun olarak yürütülüp yürütülmediğinin, hizmet kusuru veya başka nedenle idarenin sorumluluğu bulunup bulunmadığının saptanması gerekmektedir. Bu hususların saptanması ise idare hukuku ilkelerine göre yapılabileceğinden, dava konusu tazmin isteminin de 2577 sayılı Kanun'un yukarıda yer verilen 2. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında idari yargı yerinde görülmesi gerekmektedir.

18. Belirtilen durum karşısında, davanın idare aleyhine açıldığı, davalı idarenin kamu tüzel kişiliği olup, işlem ve eylemlerinin kamusal nitelik taşıdığı, bu kapsamda bünyesinde istihdam ettiği kamu görevlisinin, görevi sırasında ve yetkilerini kullanırken kusurlu davranışta bulunmasının hizmet kusuru mu, yoksa hizmetten ayrılabilen kişisel kusur mu olup olmadığı hususunun tespitinin, idari yargı yerinde yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

19. Yukarıda belirtilen hususlar gözönünde bulundurularak, Adana 2. İdare Mahkemesinin 15/11/2023 tarih ve E.2023/1667 sayılı başvurusunun reddi gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan nedenlerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGI YERİNİN GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Adana 2. İdare Mahkemesinin 15/11/2023 tarih ve E.2023/1667 sayılı BAŞVURUSUNUN REDDİNE,

08/01/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan
Muammer
TOPAL

Üye
Nilgün
TAŞ

Üye
Doğan
AĞIRMAN

Üye
Eyüp
SARICALAR

Üye
Ahmet
ARSLAN

Üye
Mahmut
BALLI

Üye
Bilal
ÇALIŞKAN